

مورخان تاریخ ایران را با توجه به ورود اسلام به ایران به دو دوره تقسیم کرده اند:

ایران باستان: تاریخ ایران قبل از اسلام است.

ایران اسلامی: با سقوط حکومت ساسانیان و ورود اسلام به ایران آغاز شد و تاکنون ادامه دارد.

مراحل زندگی انسان

انسان های غارنشین به یادبود
شکارهایشان، نقش هایی روی
دیوار غارها کشیده و یا بر روی
کوه های اطراف خود کنده بودند.

انسان ها با آموختن **کشاورزی و اهلی کردن حیوانات** در کنار
رودخانه ها برای خود خانه های دائمی ساخته و **یکجانشین** شدند.
اولین روستاها در کنار رود های پر آب و چشمه ها پدید آمدند.

انسان ها برای رسیدگی به کارها و نوشتن و محاسبه داد و ستدهایشان **خط** را اختراع کردند.

با پیشرفت در هنر و معماری و ساختن بناها، نخستین **تمدن های بشری** به وجود آمد.

شهر سوخته در نزدیکی شهر زابل در استان سیستان و بلوچستان قرار دارد.

باستان شناسان با مطالعه اشیاء به دست آمده در این منطقه حدس زدند که حدود **۵ هزار سال** پیش تمدن بزرگی در این منطقه وجود داشته است و چون به دلیل نامعلومی (ظاهراً آتش سوزی) از بین رفته است آن را **شهر سوخته** نامیده اند.

ایلامی ها حدود ۳ هزار سال پیش در نزدیکی شوش تمدن بزرگی را به وجود آوردند.
ایلامی ها با هنر سفال سازی آشنا بودند و ظروف مختلف سفالی از آن ها بجای مانده است.

قانون هایی را که پادشاهان ایلامی وضع می کردند روی لوح های گلی می نوشتند.

زیگورات چغازنبیل شوش

تمدن جیرفت: در نزدیکی جیرفت کرمان در کنار هلیل رود شناسایی شد.

وسایل و ظروف سنگی و مفرغی با نقش جانوران، زیگورات و کتیبه های آجری از آثار بجا مانده از تمدن جیرفت است. باستان شناسان، هنوز موفق به خواندن خط این تمدن نشده اند.

هم زمان با تمدن ایلام در ایران، در منطقه بین النهرین (سرزمین بین دو رود دجله و فرات) تمدن بابل و آشور و در کنار رود نیل تمدن مصر شکل گرفتند.

حضرت نوح و حضرت
ابراهيم در بين النهرين

حضرت يوسف و
حضرت موسى در مصر

حضرت عيسى در
فلسطين

همه این پیامبران از جانب خداوند برای هدایت مردم برگزیده شدند.

حضرت محمد(ص) که آخرین پیامبر الهی است، در نامه ای به پادشاه ساسانی، از وی خواست دست از ظلم و ستم برداشته و به آیات خدا بیندیشد و عمل کند.

پاسخ فعالیت ها

۱. کاربرد شماره (۱۶)

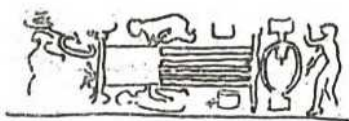
الف) این سنگ نگاره چه مرحله ای از زندگی بشر را نشان می دهد؟ مرحله شکار و زندگی غارنشینی.

ب) چرا انسان های آن دوره، چنین تصویرهایی را روی سنگ ها می کنند؟ به منظور حفظ حکایت های خود و تاریخ نویسی ابتدایی و انتقال تجربیات خود به آیندگان.

۲. الف) در پدید آمدن تمدن ایلام کدام رود نقش داشته است؟ رود کارون.

ب) شرایط جغرافیایی این منطقه چه تأثیری در به وجود آمدن این تمدن داشته است؟ رودهای پر آب، سرزمین جلگه ای و حاصلخیز، همسایگی با تمدن های بین النهرین.

۳. کاربرد شماره (۱۷)

ریسندگی و بافندگی

ساخت ابزار (ظروف سفالین)

درست کردن نان (نانوایی)

۴. با توجه به مطالب نمودار ویژگی های تمدن و مشاهده تصاویر مربوط به تمدن ایلام، دلیل بیاورید که ایلام یک تمدن بوده است؟ داشتن حکومت، داشتن قوانین و نوشتن آن ها بر روی لوح های گلی، داشتن خط مخصوص روی آجرهای چغازنبیل، داشتن هنر و معماری، پرستش خدایان.

۵. این تصاویر هر یک سرگذشت کدام پیامبر الهی را نشان می دهد؟

حضرت موسی (ع)

حضرت ابراهیم (ع)

حضرت نوح (ع)

۶. الف) نام سوره هایی در قرآن را که به نام یک پیامبر نامیده شده اند، بیان کنید. نوح، یوسف، هود، ابراهیم، یونس، محمد، طه (از نام های پیامبر اکرم).

ب) معنی آیات ۱۰۳ تا ۱۴۰ سوره اعراف را بخوانید. این آیات مربوط به سرگذشت کدام پیامبر الهی است؟ این آیات با بیان داستان حضرت موسی شروع شده و از جزئیات آمدنش به نزد فرعون و ادعای پیامبری خویش که از طرف خدا به سمت فرعون و قومش رسالت داده تا نجات بنی اسرائیل و دو معجزه ای که خداوند در شب طور به وی کرامت می کند را ذکر می کند. در آیات بعدی اجمالی از داستان زندگی حضرت موسی در مصر و عذاب های نازل شده بر قوم فرعون و نجات بنی اسرائیل و داستان نزول تورات و گوساله پرستی بنی اسرائیل را ذکر می کند.

۱۰) انسان در مرحله بیدار از غار زنی چگونه می‌زیست؟

۱۱) چه امری موجب یک جانشین شدن انسان سه؟ کشاورزی

۱۲) اولین روستاها در چه مناطقی پدید آمدند؟ کنار رودهای پرآب و چشمه‌ها

۱۳) تقسیم کار چگونه ایجاد شد؟ نمونه‌ای مثال بزنید.

۱۴) به چه دلیل انسان‌ها خط اختراع کردند؟

۱۵) نخستین تمدن‌های بشری چگونه به وجود آمدند؟

۱۶) ویژگی‌های تمدن چیست؟ خط / قواش / مقررات / حکومت / عقاید مذهبی /

معماری / شهرسازی و هنر / نسیم کار / تجارت / داد و ستد ...

۱۷) چند تمدن بزرگ که در گذشته دور در ایران وجود داشتند را نام ببرید. چشم مصنوعی از

آباد کلام تمدن و منطقه می‌باشد؟ سخر لوجه - ا- تمدن سخر لوجه در استان سیستان و بلوچستان (تورنگ سخر زابل) ← حدود ۵۰۰۰ سال پیش

۲) تمدن ایلام (خوزستان) ۳) تمدن جیرفت (کرمان / اهلی رود)

۱۸) برخی از اشیاء کشف شده از سخر لوجه در موزه سخر زابل نگهداری می‌شوند.

۲۰) تمدن ایلام چگونه کشف شد؟ بهترین اثر به جا مانده از این تمدن چه بود؟

۱۹) تمدن سخر لوجه را شرح دهید.

(۱۰) انسان در مرحله بعد از غارنشی چگونه می زیست؟

(۱۱) چه امری موجب یک جانشین شدن انسان شد؟ کشاورزی

(۱۲) اولین روستاها در چه مناطقی پدید آمدند؟ کنار رودهای پرآب و چشمه ها

(۱۳) تقسیم کار چگونه ایجاد شد؟ نمونه ای مثال بزنید.

(۱۴) به چه دلیل انسان ها خط اختراع کردند؟

(۱۵) نخستین تمدن های بشری چگونه به وجود آمدند؟

(۱۶) ویژگی های تمدن چیست؟ خط / قوانین و مقررات / حکومت / عقاید مذهبی /

معماری / شهرسازی و هنر / نسیم کار، تجارت، داد و ستد...

(۱۷) هند تمدن بزرگ که در گذشته دور در ایران وجود داشتند را نام ببرید. چشم مصنوعی از

آباد کدوم تمدن و منطقه می باشد؟ سحر لوحه - تمدن سحر لوحه در استان سیستان و بلوچستان (تاریخ سحر زابل) ← حدود ۵۰۰۰ سال پیش

(۲) تمدن ایلام (خوزستان) (۳) تمدن جیرفت (کرمان / اهلل رود)

(۱۸) برخی از اشیاء کشف شده از سحر لوحه در موزه سحر زابل نگهداری می شوند.

(۲۰) تمدن ایلام چگونه کشف شد؟ بهترین اثر به جا مانده از این تمدن چه بود؟

(۱۹) تمدن سحر لوحه را شرح دهید.

« قدیمی ترین سکونتگاه های ایران »

۱) قدیمی ترین و مهم ترین موزه ایران چیست؟ این موزه شامل چه بخش هایی است؟ [۴ خط اول درس]

۲) به چه علت مورخان به زمان گذشته بید توجه دارند؟ چون علم تاریخ به مطالعه دقیق زندگی انسان ها در گذشته می پردازد

۳) تقسیم تاریخ بر چه اساسی می باشد؟ حوادث و تغییرات مهم

۴) مهم ترین رویداد تاریخی کشورمان چیست؟ ورود اسلام به ایران

۵) مورخان تاریخ ایران را به چند بخش تقسیم کرده اند؟ علت آنست که تقسیم بندی چیست؟

۶) هزاران سال پیش انسان ها چگونه زندگی می کردند؟

۷) ابزار انسان های غارنشین از سنگ بود.

۸) انسان های غارنشین چه نفس های روی دیوار غارها یا کوه ها اطرافشان کنده یا کشیده بودند؟ نفس هایی به یادبود سگ ها یا انسان

۹) در کدام مناطق ایران آثاری از انسان های گذشته پیدا شده؟ کجا آن آثر چیست؟

غار دوش در استان لرستان و ورودی غار هوتو (جسپر) ← نقاشی های درون غار

(۲۱) ایلامی‌ها در چه زمان و چگونه می‌زیستند؟

(۲۲) قدیمی‌ترین تمدن‌های شرق کور چه نام دارد؟ این تمدن در کجایت بوده است؟

(۲۳) درباره تمدن جیرفت و کتشافات و کتیبه‌های آن توضیح دهید.

(۲۴) بین‌النهرین به کدام منطقه گفته می‌شود؟ سرزمین‌های بین دو رود: دجله و فرات

(۲۵) هم‌زمان با تمدن ایلام در ایران چه تمدن‌هایی شکل گرفتند؟

در منطقه بین‌النهرین تمدن‌های آشور، سومر و بابل
در کنار رود نیل (مصر) تپ
مدیترانه: تمدن لیبی (ترکیه امروزی)

(۲۶) شرایط زندگی در تمدن‌های گذشته چگونه بود؟

(۲۷) ۲ تن از پیامبران منطقه بین‌النهرین را نام ببرید. حضرت نوح و حضرت ابراهیم

دلیل زرتشتی شدن آنان از سوی خدا چه بود؟

(۲۸) کدام پیامبران در مصر به سر می‌کردند؟

(۲۹) حضرت عیسی در چه زمان و کجای متولد شد؟

(۳۰) پیامبران چه نقشی در هدایت انسان‌ها داشتند؟

درس ۱۸ قدیمی ترین سکونتگاه‌های *ایران

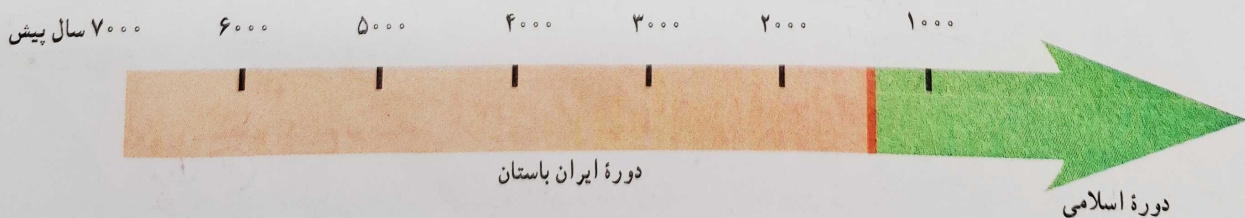
دانش‌آموزان کلاس هفتم به همراه معلمشان از موزه ایران باستان در تهران دیدن کردند. در این موزه مجسمه‌ها، ظروف و ابزار و وسایلی از گذشته‌های بسیار دور ایران نگهداری می‌شود.

راهنمای *موزه، در این باره توضیح داد: در این موزه، شما آثار تاریخی به جای مانده از دوره قبل از اسلام را مشاهده می‌کنید. به همین جهت به این موزه، موزه ایران باستان می‌گویند. علم تاریخ، یعنی مطالعه دقیق زندگی انسان‌ها در گذشته. کسانی که تاریخ را مطالعه می‌کنند، زمان گذشته را بر اساس حوادث و تغییرات مهم به بخش‌هایی تقسیم می‌کنند.

۵) از آنجا که ورود اسلام به ایران، مهم‌ترین رویداد تاریخی کشور ما است، به همین جهت مورخان تاریخ ایران را به دو دوره تقسیم کرده‌اند:

۱- تاریخ ایران قبل از اسلام که به آن دوره ایران باستان می‌گویند.

۲- تاریخ ایران دوره اسلامی که با سقوط حکومت ساسانیان و ورود اسلام به ایران آغاز شد و تاکنون ادامه دارد. ۵)

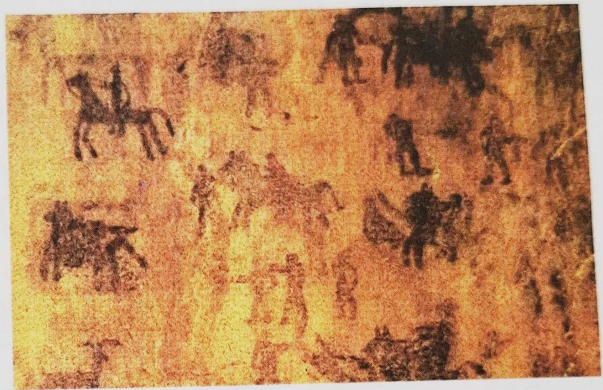
به این نمودار خط زمان *می‌گویند. تاریخ ایران به دو دوره مهم تقسیم شده است.

• آیا ایران جایگاه تمدن‌های کهن بوده است؟

(۶) باستان‌شناسان* می‌گویند هزاران سال پیش، انسان‌ها از وسایل بسیار ساده و ابتدایی استفاده می‌کردند. آنها از طریق گردآوری خوراک و شکار حیوانات زندگی می‌کردند، در جست‌وجوی شکار و خوراک از جایی به جای دیگر می‌رفتند و برای محافظت از خود درون غارها به سر می‌بردند. ابزارهای انسان‌های غارنشین در این دوره از سنگ بود و آنها به یادبود شکارهایشان، نقش‌هایی روی دیوار غارها کشیده و یا بر روی کوه‌های اطراف خود کنده بودند. امروزه هنوز آثار برخی از این سنگ‌نگاره‌ها باقی مانده است. به تصاویر زیر توجه کنید. باستان‌شناسان شواهدی از این نوع زندگی را در ایران پیدا کرده‌اند.

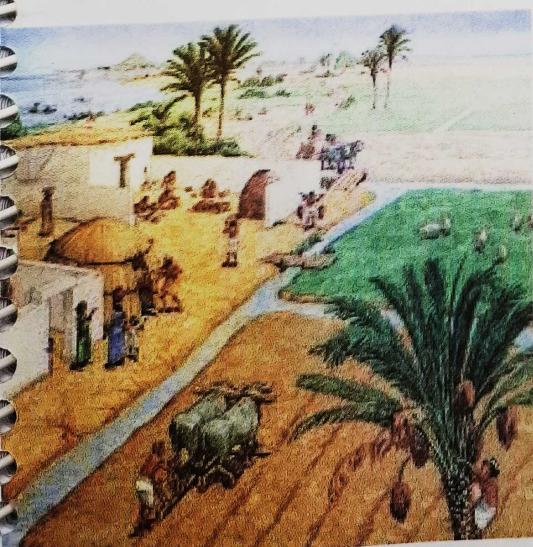
دهانه غار تاریخی هوتر (هاتر) در نزدیکی بهشهر

نقاشی‌های درون غار دوشه در استان لرستان

فعالیت

۱- کاربرگ شماره (۱۶) بررسی شواهد (سنگ‌نگاره) را در کلاس انجام دهید.

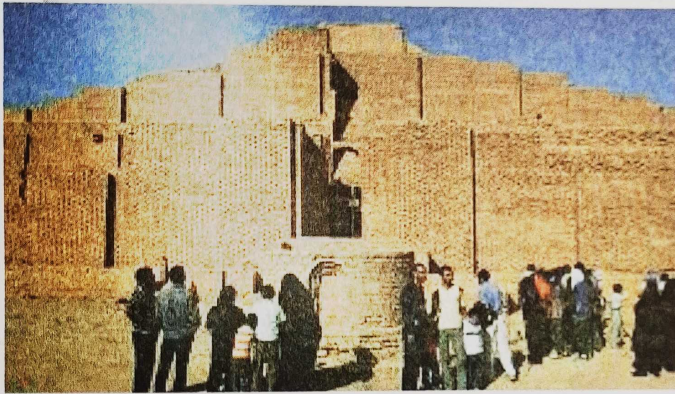

(۱۰) سپس انسان‌ها کشاورزی را یاد گرفتند و حیوانات را اهلی کردند. آنها در کنار رودخانه‌ها برای خود خانه‌های دائمی ساختند. کشاورزی موجب شد که انسان‌ها یک‌جانشین شدند و بدین ترتیب اولین روستاها در کنار رودهای پرآب و چشمه‌ها پدید آمدند.

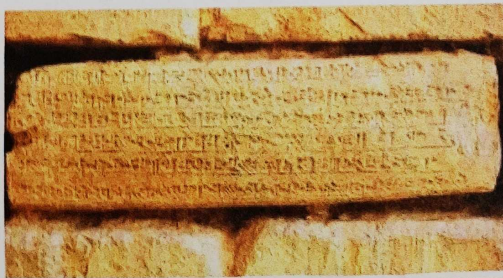
مردم این روستاها به تدریج در ساختن ابزار و وسایل گوناگون و مورد نیاز خود پیشرفت کردند (۱۰) (۱۱) با رونق کشاورزی، غذا به اندازه کافی تولید و ذخیره می‌شد و دیگر همه افراد مجبور به کار کشاورزی نبودند. بنابراین، عده‌ای در کارهای دیگر مهارت پیدا کردند.

جام نقره‌ای زن ایلامی

معبد چُغازنبیل - شوش : این معبد با میلیون‌ها خشت و هزاران آجر ساخته شده و بر روی برخی آجرها با خط ایلامی، مطالبی نوشته شده است.
ایلامی‌ها مانند سایر تمدن‌های باستانی، خدایان متعددی مثل خدای خورشید، خدای آب و... را پرستش می‌کردند و مجسمه‌هایی از این خدایان ساخته و در معابد خود قرار می‌دادند و آنها را می‌پرستیدند.

نمونه‌ای از ابزار و ظروف سنگ
صابونی کشف شده از تپه کنار
صندل جیرفت

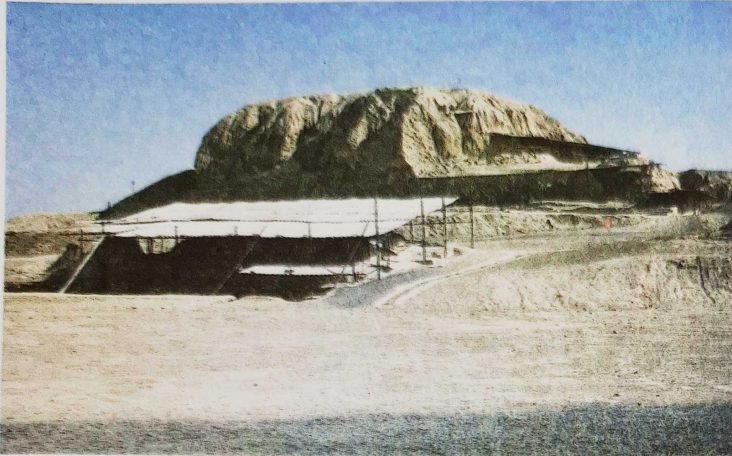
• تمدن ایلام : (حدود هشتاد سال پیش، چند مهندس که با هواپیما به خوزستان می‌رفتند، متوجه تپه‌ای شدند و احتمال دادند که زیر آن آثار تاریخی وجود داشته باشد. آنها باستان‌شناسان را از وجود این تپه با خبر کردند. باستان‌شناسان پس از مدت‌ها تلاش با زحمت و مواظبت زیاد خاک‌ها را کنار زدند و به تدریج خرابه‌های «چُغازنبیل» مهم‌ترین اثر به جای مانده از تمدن ایلام را

کشف کردند. (۲۱)

ایلامی‌ها حدود ۳ هزار سال در این منطقه زندگی کرده و تمدن بزرگی را به وجود آورده بودند. آنها بر روی لوح‌های گلی، قانون‌هایی را که پادشاهان ایلامی وضع کرده بودند، می‌نوشتند. بعضی از این لوح‌ها تا به امروز باقی مانده است.

ایلامی‌ها با هنر سفال‌سازی آشنا بودند و ظروف سفالی و مجسمه‌ها و ابزارهای مختلف آنها در این منطقه یافت شده است. (۲۲)

• تمدن جیرفت : (حدود یک قرن پیش، باستان‌شناسان موفق شدند یکی از کهن‌ترین تمدن‌های شرق را در نزدیکی جیرفت کرمان (در کنار هلیل رود) شناسایی و از دل خاک بیرون کشند. (۲۳) وسایل و ظروف سنگی و مفرغی با نقش جانوران، زیگورات* و کتیبه‌های آجری از جمله این اکتشافات است. باستان‌شناسان که درباره این کتیبه‌ها تحقیق می‌کنند، هنوز موفق به خواندن آنها نشده‌اند و احتمال می‌دهند یکی از قدیمی‌ترین خط‌های دنیا باشد که تمدن جیرفت آن را اختراع کرده است. (۲۴)

تپه سیلک کاشان

در بعضی از نقاط ایران مانند تپه سیلک (در کاشان) و تپه حسن لو، (در نقده، آذربایجان غربی) ظروف و وسایلی از زندگی مردم این دوره پیدا شده است.

جام طلایی مارلیک

سفال یافت شده از تپه سیلک

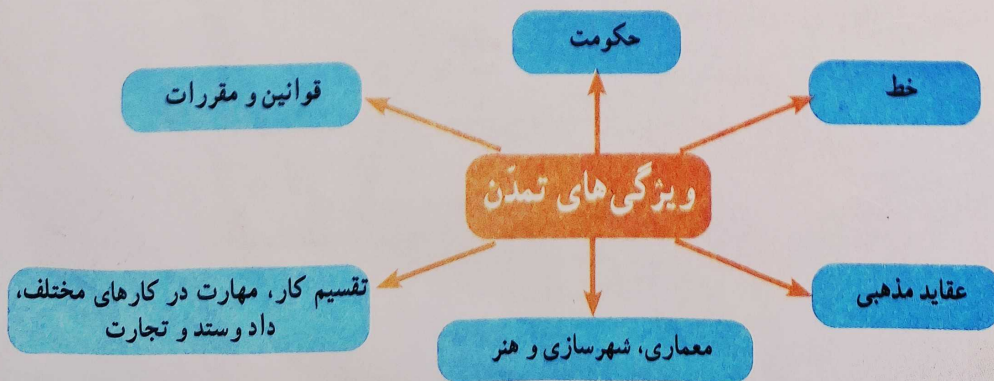
برای مثال، آنها با استفاده از گِل، ظروف سفالی ساختند. این ظرف‌ها ابتدا شکل ساده‌ای داشتند ولی به تدریج شکل بهتری یافتند و دارای نقش و نگار شدند.

کم‌کم، داد و ستد و تجارت ابزار و وسایل رونق گرفت. (انسان‌ها برای رسیدگی به کارها و نوشتن و محاسبه داد و ستدهایشان خط را اختراع کردند.) (۱۴)

(۱۵) با گذشت زمان، جمعیت برخی سکونتگاه‌ها رو به افزایش گذاشت و شهرهایی پدید آمدند که به وسیله حکومتی اداره می‌شدند. آنها قوانین و مقرراتی برای خود وضع کردند.

مردم این شهرها در هنر و معماری و ساختن بناها، پیشرفت زیادی کردند. بدین ترتیب نخستین «تمدن»‌های بشری به وجود آمدند. (۱۵)

بعضی از کسانی که گذشته را مطالعه می‌کنند، معتقدند «تمدن»‌ها این ویژگی‌ها را داشتند.

ظهور پیامبران الهی

۲۲۴

هم‌زمان با تمدن ایلام در ایران، در منطقه بین‌النهرین (سرزمین بین دو رود دجله و فرات) و کنار رود نیل تمدن شکل گرفتند که نام و محل آنها را روی نقشه می‌بینید. این تمدن‌ها را نام ببرید و مکان آنها را روی نقشه نشان دهید.

در آن زمان اگر چه مردم این نواحی در ساختن ابزار و وسایل زندگی پیشرفت کرده بودند و تمدن‌های بزرگی در کنار رودها پدید آمده بود، اما در زندگی و روابط اجتماعی آنها شرایط بدی حاکم بود.

نمایش داده شده

فرمانروایان در کاخ‌های باشکوه به خوشگذرانی مشغول بودند و به مردم ظلم بسیار می‌کردند. انسان‌ها به جای پرستش خداوند یکتا، خورشید و ماه یا بت‌ها را عبادت می‌کردند و گمراه بودند. اخلاق و رفتار و قانون و مقرراتی که مردم از آن پیروی می‌کردند آکنده از جهل و گمراهی، خرافات و ظلم و ستم بود.

۲۷

خداوند متعال در زمان‌های مختلف برای هدایت مردم و نجات آنها از گمراهی و ظلم، پیامبرانی را فرستاد. دوتن از پیامبران بزرگ الهی یعنی حضرت نوح علیه السلام و حضرت ابراهیم علیه السلام در بین‌النهرین می‌زیستند. (۲۷)

۲۸

حضرت یوسف علیه السلام و حضرت موسی علیه السلام نیز مدت زیادی در مصر به سر بردند. بعدها حضرت عیسی علیه السلام در زمان حکمرانی امپراتوری روم در فلسطین متولد شدند. (۲۸)

۲۹

همه این پیامبران از جانب خداوند برای هدایت مردم برگزیده شدند.

آنها بای عدالتی‌های عصر خود مبارزه می‌کردند و به فرمان خداوند از حاکمان می‌خواستند دست از ستم بردارند و به آیات خداوند بیندیشند و عمل کنند. به آنها گوشزد می‌کردند که خداوند، بدکاران و ستمگران را به سزای اعمالشان خواهد رساند و از مردم نیز می‌خواستند تا با دوری از گناهان، رفتار نیکو در پیش بگیرند و از ظالمان اطاعت نکنند. حضرت محمد صلی الله علیه و آله که آخرین پیامبر الهی است، در نامه‌ای به پادشاه ساسانی، همین موارد را خواستار شده بود، اما او، پیام رسول اکرم را نادیده گرفت و توجهی به آن نکرد.

فعالیت

۵- به تصاویر این درس توجه کنید و با همفکری یکدیگر بگویید هر یک سرگذشت کدام پیامبر الهی را نشان می‌دهد.

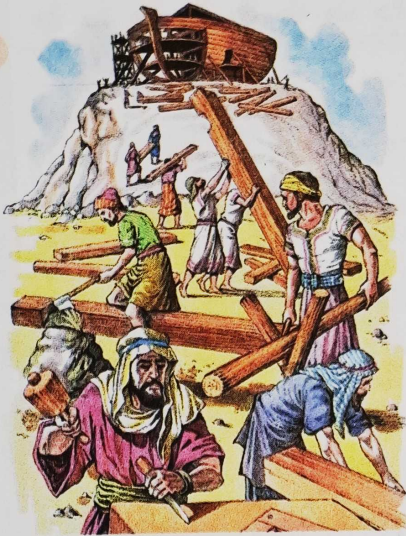
۶- به فهرست سوره‌های قرآن کریم مراجعه کنید:

الف) نام سوره‌هایی را که به نام یک پیامبر نامیده شده، استخراج کنید و بنویسید.

ب) معنی آیات ۱۰۳ تا ۱۴۰ سوره اعراف را بخوانید. این آیات مربوط به سرگذشت کدام پیامبر الهی است؟ به‌طور خلاصه در کلاس تعریف کنید.

۷- به چند گروه تقسیم شوید. هر گروه با راهنمایی معلم درباره یکی از پیامبران الهی مطالبی گردآوری کنید. سپس نماینده گروه نتیجه تحقیق را در کلاس بخواند. از مطالعه زندگی پیامبران الهی به چه نکاتی پی می‌برید؟

۱

۲

۳

